

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
ԹԵՐԱՃՈՒԹՅԱՆ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ
ՈՒՂՂՎԱԾ ՄՆՈՒՑՄԱՆ
ՈՒՍՈՒՑԱՆՄԱՆ
ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԸ

**CHALLENGES IN NUTRITION TRAINING
TO REDUCE STUNTING IN ARMENIA**

Սուսաննա
Հարությունյան
ԵՊԲՀ,
Մանկաբու-
ժության N 1
ամբիոն

**Susanna
Harutyunyan
YSMU,
Chair of
Pediatrics N
1**

ԻՄ ՃԱՆԱՊԱՐՀԸ ԴԵՊԻ ՄՆՈՒՑՄԱՆ ՈԼՈՐՏ

- Կիմ Հեքիմյան «Երեխաների սնուցման գործելակերպերի ազգային հետազոտություն (1993)
- Ֆ. Ս. Քինգի «Օգնություն մայրերին կրծքով կերակրելիս» գրքի թարգմանություն (1993)
- «Կրծքով սնուցման կառավարման ուսումնական դասընթաց», Սան-Դիեգո, ԱՄՆ (1994)
- «Կրծքով սնուցման իրախուսման և պահպանման ազգային ծրագրի» զարգացում (1994) և կիրառում

**Համակողմանի մոտեցում,
գերազանց արդյունք**

MY WAY TO THE FIELD OF NUTRITION

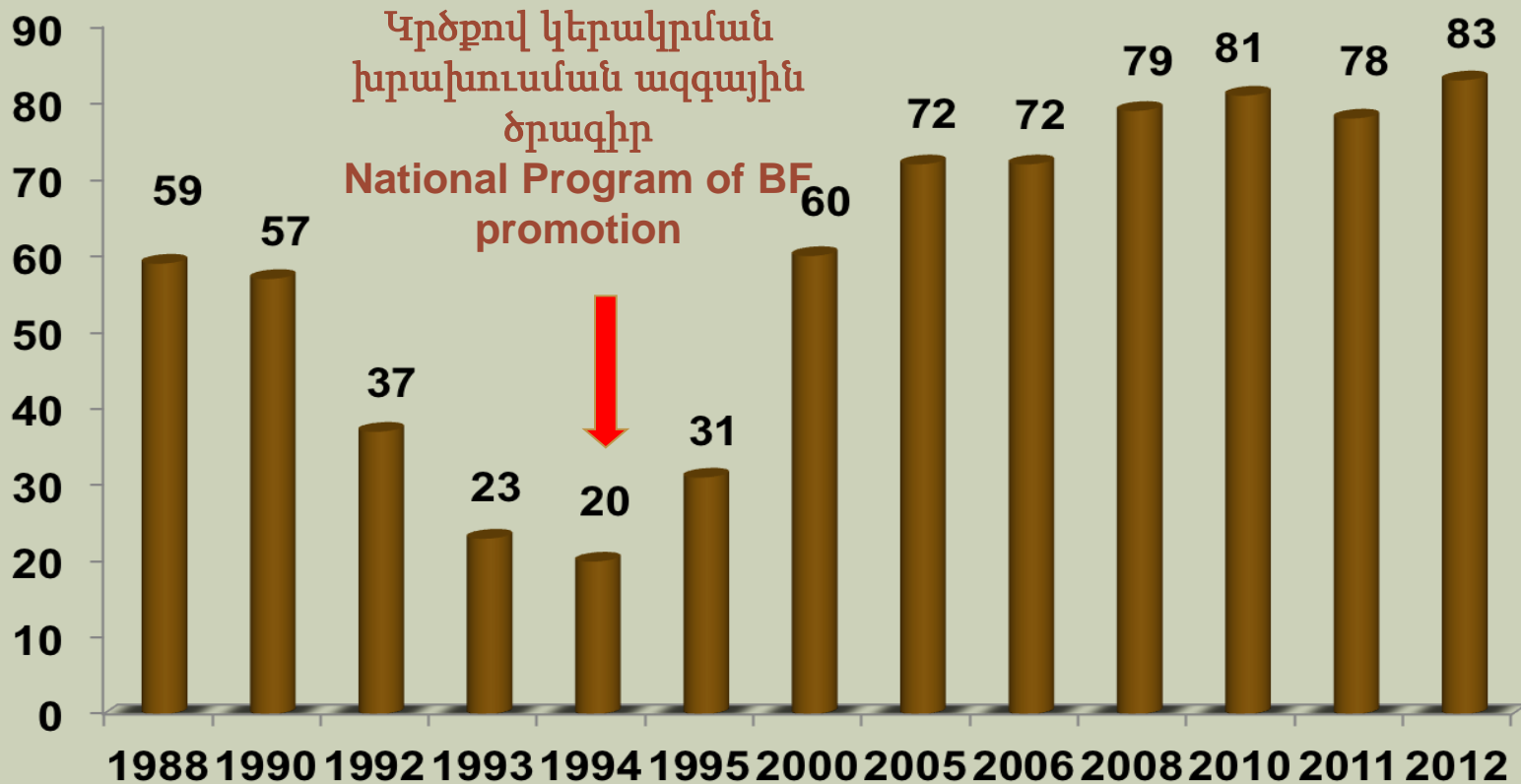
- Kim Hekimyan <National survey of infant nutrition practices> (1993)
- Translation of the book F. Savage King <Helping mother's to breastfeed> (1993)
- Lactation Management Educational Course, Wellstart International, San-Diego, USA (1994)
- National program on "Protection, promotion and support of BF" developed (1994) and implemented

**Comprehensive approach,
excellent results**

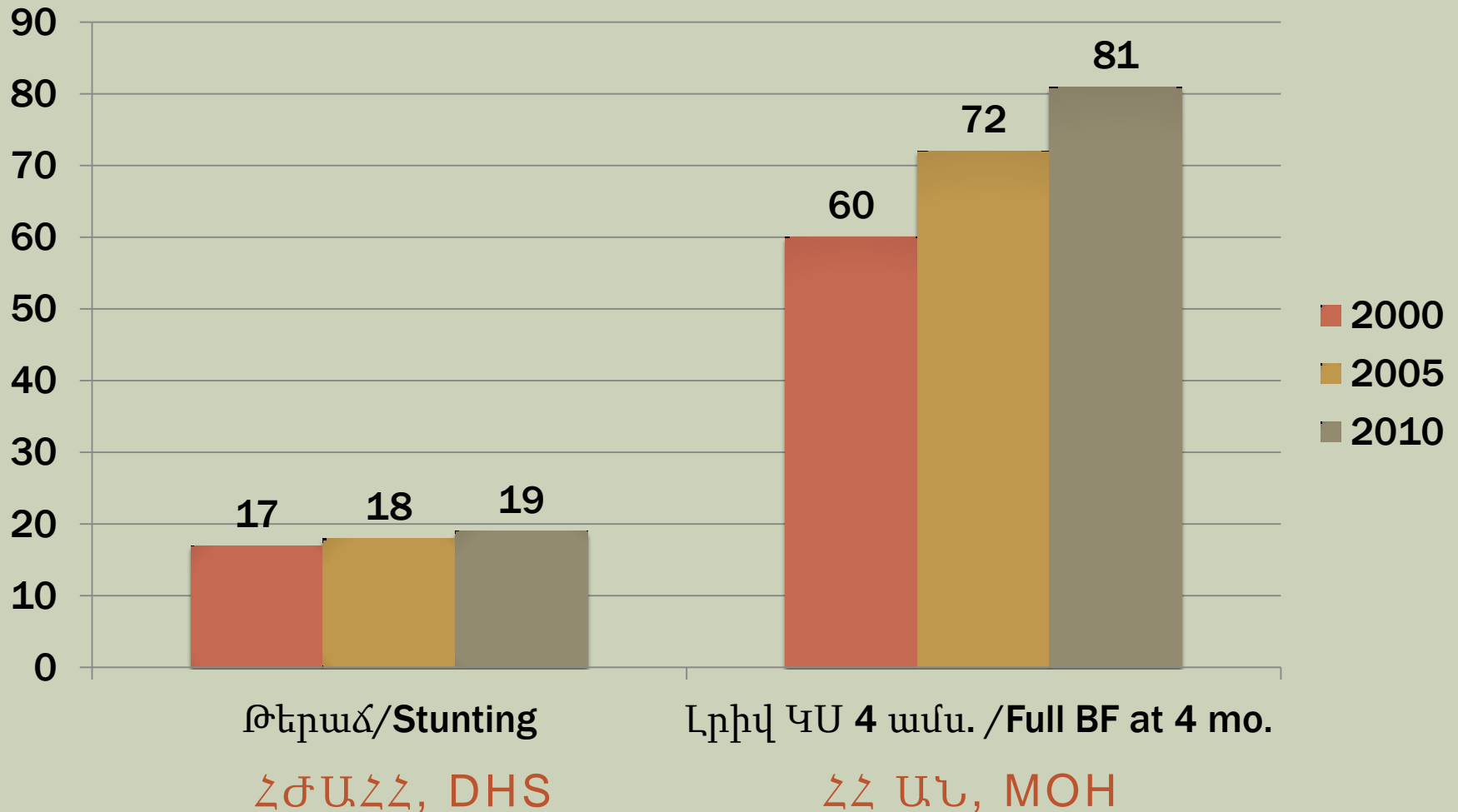
ԿՐԾՔՈՎ ՄՆՈՒՑՄԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇԻ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ
ՀՀ ԱՆ, %

TRENDS IN BREASTFEEDING RATES, MOH, %

Գերազանցապես կրծքով սնուցում 4 ամսականում
Predominant BF at 4 months

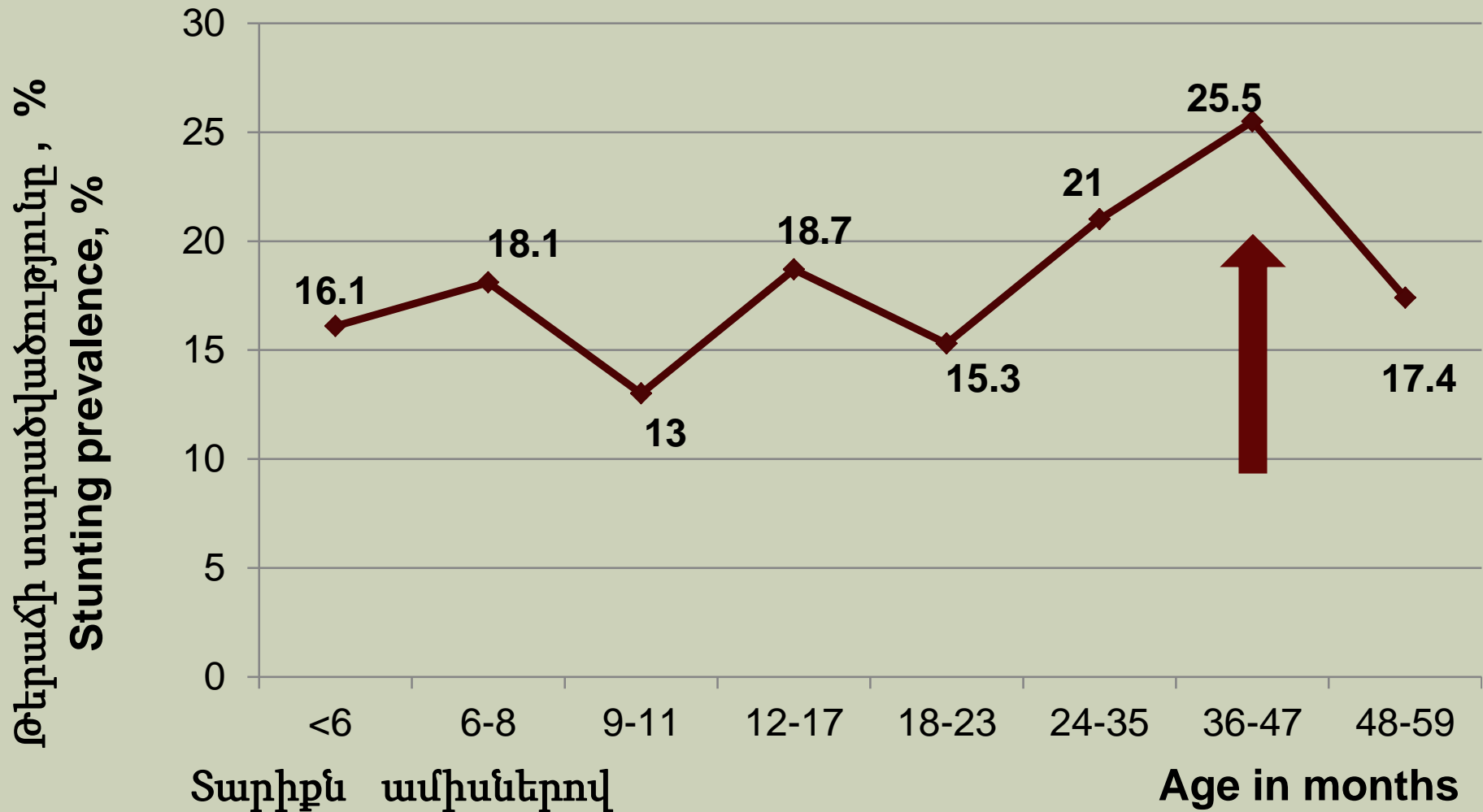

ԹԵՐԱՃՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՐԾՔՈՎ ՄՆՈՒՑՄԱՆ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ 2000-2010 COMPARATIVE TRENDS OF STUNTING AND BF

ԹԵՐԱՃՈՒԹՅԱՆ ՄԻՏՈՒՄԸ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԿԱԶՄԻ,
ՀԺԱՀՀ - 2010 – DHS

STUNTING TRENDS BY AGE COMPOSITION

ԿՐԾՔՈՎ ՍՆՈՒՑՄԱՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԵՎ ԾՐԱԳՐԵՐ

- Կրճքով սնուցման ազգային ավանդույթ
- Ուժեղ համաշխարհային ապացույցների առկայություն
- Գլոբալ խորհուրդների առկայություն
- Լավ մշակված ուսուցողական դասընթացներ և մոդուլներ
- Միջազգային նախաձեռնություններ (ՄԲԾՆ)
- Միջազգային Օրենսգիրք

BREASTFEEDING TRAINING & PROGRAMS

- National traditions
- Strong international evidence
- Global recommendations
- Well designed training courses and modules
- International Initiatives (BFHI)
- International Code

ՀԱՎԵԼՅԱԼ ՄՆՈՒՑՈՒՄ

- Ազգային / մշակույթային առանձնահատկություններ
- Գլոբալ խորհուրդներ հնարավոր չեն
- Երկարատև սննդային սովորույթները դժվար է փոփոխել
- Սննդի մատչելիության խնդիրներ

COMPLEMENTARY FEEDING

- National /cultural peculiarities
- Global recommendations are not possible
- Long term dietary habits are hard to change
- Problems with availability of food

ՀՀ առողջապահության
նախարարություն

ԿԱՐԵՎՈՐԷ ԱՌԱՋԻՆ 1000 օրը

ՃԻՇՏ ԱՆՈՒՅՈՒՄ ԸՂԻՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ

ՅՈՒՐԿՈՒՄ ԵՎ ՏՈՒՐԿՈՒՄ
PHOTOFEST

© ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամ, 2013
Պետրոս Ադամյան 14, Երևան 0010
www.unicef.org/armenia

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ ՄԱՅՐԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
Հղիների, կերակրող մայրերի և վաղ տարիքի
երեխաների սնուցման վերաբերյալ

ԹԵՐԱՃՈՒԹՅՈՒՆ

- Թերաճության դերը թերագնահատվում է
- Աճի գնահատումը ոչ լիարժեք է կատարվում
- Չկան աճի խանգարումների վարման արձանագրություններ
- Մանկաբույժների մեծամասնությունը շատ քիչ ուսուցում է անցնում սնուցման վերաբերյալ

STARTED GROWTH

- The role of stunting is mostly undervalued
- Growth screening is not appropriately performed
- Protocols on management of growth disorders are not available
- Most pediatricians do receive very little training on nutrition

ԻՄ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄՆՈՒՑՄԱՆ
ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

1. Կլինիկական գործունեություն
2. Մնուցման հանրային առողջապահական ասպեկտներ

Տեղեկացվածության
պակաս

MY ACTIVITIES IN THE
FIELD OF NUTRITION

1. Clinical activities
2. Public Health Aspects of Nutrition

Lack of
information

ԻՄ ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄՆՈՒՑՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

- Միկրոնուտրիենտային անբավարարություններ՝ ցինկ, երկաթ, վիտ. D, A
- Սնուցման խանգարումներ (թերսնուցում, ավելցուկային քաշ և գիրություն)
- Հիվանդ երեխաների սնուցում
- Մալաբսորբցիա (ցելիակիա, լակտազային անբավարարություն)

MY CURRENT INTERESTS IN NUTRITION

- Micronutrient deficiencies: zinc, iron, vit. D, vit. A
- Malnutrition (double burden)
- Nutrition of sick children
- Malabsorption (celiac disease, lactose intolerance)

ՀԵՏԱԳԱ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԵԶՆԵՐ

- Կլինիկական արձանագրությունների զարգացում`
 - Սնուցման խանգարումներ (թերսնուցում, գիրություն)
 - Մակրո և միկրոնուտրիենտային անբավարարություններ
- Ապագա սեմինարներ`
 - Սնուցման խորհրդատվություն արդյունավետ միջոցներ
 - Միկրոնուտրիենտային անբավարարությունների ընթացում
 - Մալադսորբցիա
- Դժվար դեպքերի առցանց խորհրդատվություն

WHERE DO I SEE FURTHER COLLABORATION

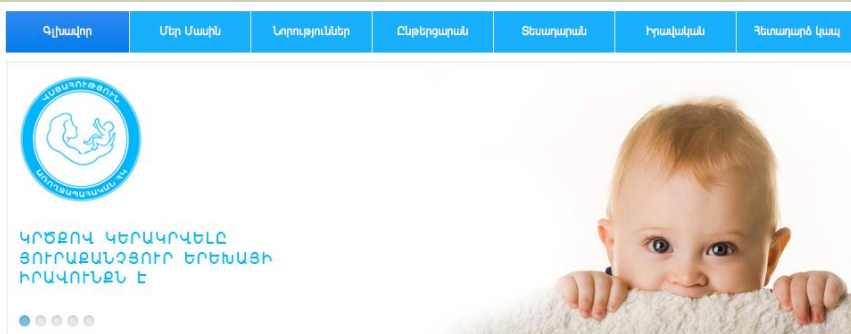
- Development of clinical protocols on:
 - malnutrition (under-nutrition and obesity)
 - macro- and micro-nutrient deficiencies
- Future seminars:
 - Effective means for nutrition counseling
 - Understanding micronutrient deficiencies
 - Malabsorption
- Online consultation of difficult cases

ՄԻԿՐՈՆՈՒՏՐԻԵՆՏԱՅԻՆ ԱՆԲԱՎԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵ Ր

- Էլ. Դասընթացներ.
 - Բժիշկների և ուսանողների
 - մայրերի համար
- Վեբ կայք
- Աջակցել մայրերի ֆեյսբուքյան էջին

USING MODERN TECHNOLOGIES

- E-learning courses
 - for doctors and students
 - for mothers
- Web-site
- Support mothers' Facebook page

12-րդ դարի սերի իսպանի վրայի մանրաքանակ
Հանրաբերի պատկեր, ԼՂՆ Լոռու նահանգի շրջան

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ